

Haramın ve helâlin sınırları

Âdem Bey: “Şüpheli şeylerden sakınmaya çalışırken, vesvese ve evhama kapılmadan, gereksiz tereddütlere girmeden itidali, orta yolu nasıl yakalayabiliriz.”

ŞÜPHELİ ŞEYLER

Haram ve helâl olan şeylerden başka bir o kadar da şüpheli şeyler vardır. Haramlardan tek kelimeyle kaçınmak lâzım. Kaçınmadığımızda günahkâr oluruz.

Helâller ise yapılmasına izin verilen iş ve davranışlardır. Meşrûiyeti tasdik edilmiştir. Yapmak ve yapmamakta serbestsiniz. Tercihi ve inisiyatifi sizin elinizde.

Şüpheli şeylere gelince... İşte onlara dikkat etmemiz gerekiyor. Şüpheli şeyler haramlarla helâller arasında yer alır. Abartıldığında vesvese yakamızı bırakmaz, bıraktığımızda harama düşme tehlikesi vardır. Orta yolu bulmak zor olmakla beraber, mümkün merteye dikkatli olmaya verdiğimiz özen inşallah bizi harama düşmekten korur.

Peygamber Efendimiz (asm) buyuruyor ki:

“Haramlar apaçık bellidir, helâller de apaçık bellidir. Bu ikisi arasında şüpheli olanlar vardır. İnsanlardan çoğu bunları bilmez. Kim şüpheli şeylerden kaçınırsa, dinini ve ırzını korumuş olur. Kim de şüpheli şeylere düşerse harama düşmüş olur. Tıpkı koruluğun etrafında sürüsünü otlatan çoban gibi ki, her an koruluğa düşebilecek durumdadır. Haberiniz olsun, her melikin bir koruluğu vardır, Allah'ın koruluğu da haramlarıdır.” 1

ŞÜPHELİ ŞEYLERİN HÜKMÜ

Şüpheli şeylere bazı âlimler hüküm vermemişler, bazıları da harama götürme riskinden dolayı mekruh demişlerdir.

Bazı âlimler: “Mekruh, kul ile haram arasında bir eşiktir, mekruha çokça yer veren, harama girmiş olur. Mübah da, kul ile mekruh arasında bir eşiktir. Mübaha çokça yer veren mekruha düşme riski yaşar.” demişlerdir.

İbnu Hacer der ki: “Helâlin işlenmesi, kişiyi mekruha veya harama atma endişesinin

bulunduğu hallerde, o helâli işlemekten kaçınmak gerekir. Meselâ, temiz şeylerin fazla tüketimi böyledir. Zira fazla tüketim, kişiyi fazla kazanmaya muhtaç kılar. Bu ise kişiyi kazanmadığı şeyi almaya sevk eder.”

İbnu Hacer ayrıca der ki: “Mekruhu çok işleyen kişide harama cür’et hâsıl olur. Bu cür’et onu aynı cinsteki bir haramı veya bir şüpheliyi işlemeye sevk eder. Bu ise, kalbin kararmasına sebep olur. Böylece o kolayca harama atılır.”

Nitekim Hazret-i Peygamber (asm) şöyle buyurmuştur: “...Kim günah şüphesi sezindiği bir şeyi terk ederse, haramı terk etmiş olur. Kim şüphelendiği şeyi yapmada cü’retkâr olursa harama düşmesi yakındır.

Şüphelerin mekruha, mekruhların günahlara, günahların kalbi karartmaya ve küfre yol açtığı anlaşılıyor. Nitekim Bediüzzaman, “Günah kalbe işleyip, siyahlandıra siyahlandıra ta nur-u imanı çıkarıncaya kadar katılaştırıyor. Her bir günah içinde küfre gidecek bir yol var. O günah istiğfar ile çabuk imha edilmezse, kurt değil, belki küçük bir manevî yılan olarak kalbi ısırıyor.” der.

MALAYÂNİ İŞLERİ BIRAK

Bediüzzaman bu durumu şöyle temellendirir: “Meselâ: Utandıracak bir günahı gizli işleyen bir adam, başkasının ıtılından çok hicab ettiği zaman, melaike ve ruhaniyatın vücudu ona çok ağır geliyor. Küçük bir emare ile onları inkâr etme arzu ediyor. Hem meselâ Cehennem azabını intaç eden büyük bir günahı işleyen bir adam, Cehennem’in tehdidatını işittikçe istiğfar ile ona karşı siper almazsa, bütün ruhu ile Cehennem’in ademini arzu ettiğinden, küçük bir emare ve bir şüphe Cehennem’in inkârına cesaret veriyor.” 2

Ehl-i Sünnet âlimleri şüpheli şeyleri bırakmayı şu beyitte formüle etmişler:

“Umdetüddini indenâ kelimâtün müsnedâtün min kavli hayril-beriyye

Ütrükil-müşebbihat vezhed ve da’ ma leyse ya’nîke va’melne biniyye”

Manası: (Nezdimizde dinin umdesi yaratılmışların en hayırlısının (asm) sözlerine dayanan şu birkaç kelimedir: 1- Şüpheli şeyleri terk et. 2- Dünyaya karşı zahid ol. 3- Malayani işleri bırak. 4- Amelinde hayır niyet olsun!” 3

Dipnotlar:

1- Buharî, İman 39, Büyû,2; Müslim, Müsakat, 107, (1599); Ebu Davud, Büyû 3, (3329, 3330); Tirmizî, Büyû 1, (1205); Nesâî, Büyû 2, (7, 241).

2- Lem’alar, s. 21, 22.

3- Canan, İbrahim, Kütüb-ü Sitte Şerhi.